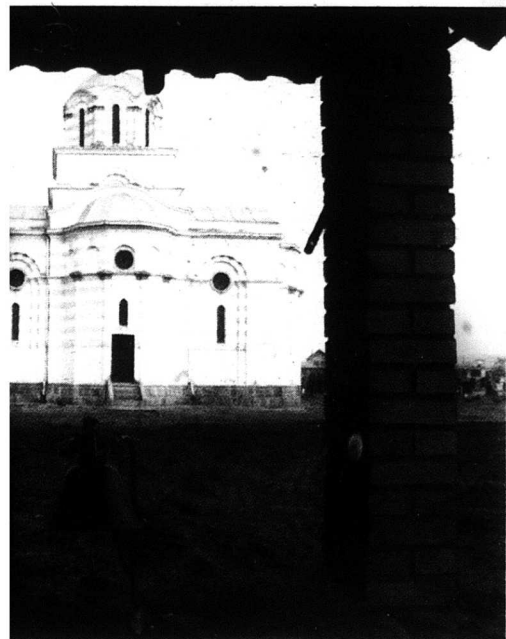

onödigt?

Minnesmärken gör Kosovos ursprung närvarande. En serbisk kyrka skyddas av en svensk bevakningspost söder om Pristina.

serberna mot att Nato skulle ha fritt tillträde till, och kunna ingripa mot bland annat serbiska individer inom hela den federala republiken Jugoslavien (Serbien, Montenegro och Kosovo).

För att inte förlora all trovärdighet kunde Nato i detta läge inte göra annat än att verkställa sitt bombhot. Förmodligen skulle detta ha kunnat undvikas om Nato hade lagt ett förslag som enbart inriktat sig på organisationens uttalade målsättning (ett mångttniskt Kosovo med omfattande autonomi inom ramen för republiken Jugoslavien). Detta hade ju inte behövt inkräkta på den jugoslaviska regeringens suveränitet utanför Kosovo. Egentligen är det föga överraskande att president Milosevic sa nej till Natos bud. Om han hade släppt in alliansen i Serbien skulle han sannolikt ha blivit störtad av de mer extrema krafter som där hade sin sista bastion.

BORTSETT FRÅN EN förebyggande utplacering av FN-förband i Makedonien (UNPREDEP) måste man tyvärr säga att preventiv diplomati har spelat en undanskymd roll på Balkan under 1990-talet. Här ska bara nämnas ett enda försuttet tillfälle, som – om det hade utnyttjats – åtminstone kunde ha givit andrum. Daytonavtalet berörde alltså inte Kosovo-frågan. Många albaner drog därav slutsatsen att president Rugovas fleråriga försök att på fredlig väg uppnå en lösning av Kosovokonflikten hade nått vägs ände, och att det enda som hjälpte var väpnad kamp. Via en konfrontation mellan UCK och Serbien ledde detta till att Nato trappade upp en intern konflikt till ett mellanstatligt krig.

På sätt och vis var det kanske riktigt att i Dayton koncentreras krafterna på att åstadkomma ett snabbt avtal för Bosnien och Herzegovina. Detta kunde dock lätt ha kompletterats med en kort bilaga som klargjorde att Kosovo därefter stod på tur, och att en lösning kunde förväntas inom en given period, förutsatt att president Rugovas icke-våldslinje kvarstod fram till periodens slut. Förmodligen skulle detta ha räckt för att hålla tillbaka ett väpnat uppror under den tid som behövdes för att komma fram till en lösning.

Som synes har det inte saknats tillfällen att lösa Kosovokonflikten på fredlig väg. Varför inget av dessa har tagits tillvara förblir oklart. Beror det uteslutande på oförmåga och inkompetens eller kan det möjligen ha funnits inofficiella motiv till att inte vilja pröva de fredliga framgångsvägar som faktiskt förelagat? Kan det till och med ha varit så att starka krafter ville ta tillfället i akt och visa vem som verkligen bestämmer?

GUNNAR JERVAS

Många har dött på Kosovos minfält.

"Man måste tyvärr säga att preventiv diplomati har spelat en undanskymd roll på Balkan under 1990-talet."

John Cowper Powys är en av de viktiga tänkare som helt saknas i Penguins nya filosofiflexikon.

Filosofi för hobbytänkaren

Penguins filosofiska uppslagsbok ligger i tiden. En guldgruva för lekmannen, menar Kaj Svensson.

Filosofi är inne. Det kan avläsas i antalet nyutkomna filosofiböcker men också i allmänhetens ökade intresse för filosofiska frågor. Filosofi kan vara krävande och filosofisk diskussion förutsätter stor medvetenhet om och försiktighet med termer och begrepp. Viktigt då med goda lexikon!

På svenska finns numera en hel del sådana, men inget som motsvarar den av Thomas Mautner redigerade *DICTIONARY OF PHILOSOPHY*, som sedan en tid föreligger i en bearbetad pocketversion i Penguin Reference-serien. Medarbetarskaran är stor och rymmer även nordiska och svenska namn.

FILOSOFI

Thomas Mautner

The Penguin Dictionary of Philosophy

Penguin Books, 1999

Förutom att vara ett sedanligt filosofiskt lexikon, innehåller den också ganska opretentiösa självporträtt av tongivande samtida filosofer som Richard Rorty, Peter Singer, John Searle, Alasdair MacIntyre och John Passmore. Och de övriga

döda som levande, porträtteras sakkunnigt i längre artiklar. Överhuvudtaget är den här boken generös med utrymme (650 sidor), vilket med det mycket klara och tydliga språket gör att även de svåraste filosofiska problem behandlas på ett uttömmande och begripligt sätt. Boken vänder sig främst till studenter och intresserad allmänhet, vilket inte hindrar att även den filosofiskt bevandrade har mycket att hämta.

DET SOM GÖR DETTA lexikon ovanligt är den öppna och positiva synen på vad filosofi är för något. Samtidigt leder det till vissa problem. Avgränsningen gentemot teologi, psykologi och mer allmän idéproduktion är otydlig och någon gång godtycklig. En del val är tveksamma. Laçan har en egen längre artikel, medan Freud måste sökas under psykoanalys (Jung saknas helt). Likaså presenteras teosofins uppfinnare Blavatsky utförligt, medan hennes teoretiska betydelse är lika med noll. En för kulturfilosofin och den allmänna idédebatten viktig tänkare som John Cowper Powys saknas helt. Inom den som regel styvmoderligt behandlade naturvetenskapen upptas Heisenberg men inte Bohr. Glädjande nog har såväl Axel Hägerström som Adolf Phalén fått plats, medan den filosofi de kämpade ned – den boströmska – saknas.

SÅDANA INVÄNDNINGAR KAN alltid göras. Även om definitionen filosofi känns och bör vara mycket vid, måste skillnaden mellan filosofi och "filosofi" ändå upprätthållas med viss stränghet, trots allt. Även om någon allmänt erkänd normativ bestämning av vad som är filosofi inte finns.

"Pocketutgåvan skiljer sig från originalet på flera sätt. Att en ny era har inträtt med IT-boomen signaleras av att en artikel om Alan Turing har tillkommit. Turing var inte bara en pionjär inom datavetenskapen, utan därtill en forskare inom matematikens filosofi. Aktualitet, pålitlighet, begriplighet och en vilja att omfatta så mycket som möjligt är vad som kännetecknar detta utmärkte arbete. Rekommenderas varmt!

KAJ SVENSSON